

CO NÁM PŘINESLA SVOBODA ZA OSMNÁCT LET

Citované výsledky pocházejí z výzkumu STEM provedeného na reprezentativním souboru obyvatel České republiky starších 18 let, který se uskutečnil ve dnech 1. – 7. listopadu 2007. Respondenti byli vybíráni metodou kvótního výběru. Na otázky odpovídal rozsáhlý soubor 1281 respondentů.

Obnovená česká demokracie dosáhla plnoletosti. Jak hodnotí lidé různé oblasti života společnosti dnes, po osmnácti letech demokratického vývoje?

Jednoznačně příznivě vnímají lidé všechny možnosti a šance, které byly v minulém režimu nedostupné. Otevřely se hranice, máme možnost projevovat svůj názor, vytvářet spolky, sdružení a další organizace. Své reprezentanty můžeme volit ve skutečných volbách z více stran. To jsou všechno oblasti, které jsou hodnoceny kladně takřka 90 % občanů.

Máme také mnohem větší možnosti něčeho dosáhnout a něco vlastnit. Je neporovnatelně bohatší nabídka služeb a zboží, můžeme mít rozsáhlé soukromé vlastnictví. Otevřely se šance pro pracovité a nadané lidi, nové možnosti vzdělání. Máme větší šanci vzít osud do svých rukou. Také tyto oblasti jsou podle výrazné většiny (kolem 80 %) lidí dobře hodnoceny.

Převážně příznivě jsou přijímány i nejdůležitější „státotvorné“ kroky. Vznik samostatného českého státu je příznivou změnou pro 70 % lidí, zhruba 60 % občanů považuje za příznivou skutečnost i to, že jsme se stali členy NATO a Evropské unie.

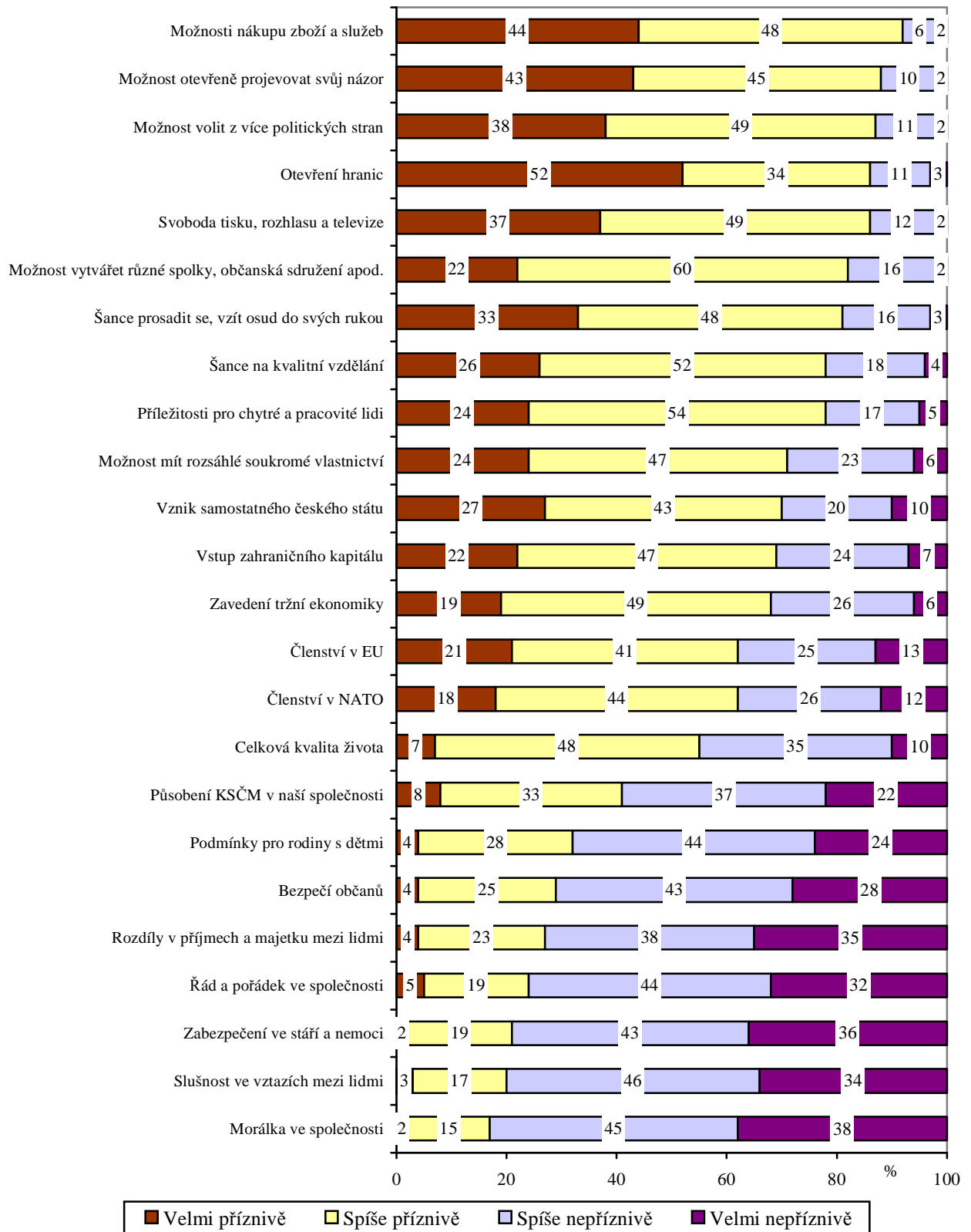
Zásadní ekonomické proměny již nejsou vnímány jako jednoznačné plus. Zavedení tržní ekonomiky má podporu dvou třetin (68 %) lidí, rovněž tak vstup zahraničního kapitálu. Naproti tomu rozdíly v příjmech a majetku mezi lidmi, které jsou důsledkem tržní ekonomiky, jsou více než 70 % Čechů hodnoceny nepříznivě. Velmi silně negativně (pro 79 % dotázaných) je hodnocen také současný stav v oblasti důchodového zabezpečení a v nemoci, o mnoho lepší nejsou ani podmínky pro život rodin s dětmi (68 % nepříznivých hodnocení).

Nepříznivá hodnocení silně převažují (přes 70 %) v oblasti pořádku ve společnosti a bezpečí občanů. Zcela nepříznivě, více než 80 % lidí, je hodnocena oblast mezilidských vztahů a morálky ve společnosti.

O rozporuplnosti změn, které se u nás odehrály za posledních 18 let, svědčí to, že zhruba tři pětiny lidí vnímají současné působení KSČM v naší společnosti jako negativní. Pro 41 % občanů je činnost KSČM příznivou skutečností. Vyrovnali jsme se s minulostí?

A můžeme-li položku „celková kvalita života“ považovat za jakýsi souhrnný ukazatel, pak i ten dokládá, že situace po osmnácti letech není ani bílá, ani černá: 55 % lidí hodnotí „celkovou kvalitu života“ pozitivně, 45 % negativně. Výrazně přitom převažují hodnocení opatrná, jen 7 % je zcela spokojeno a 10 % lidí naprosto zklamáno.

***"Za osmnáct let, které uplynuly od roku 1989, se hodně změnilo.
Když zvážíte všechna pro a proti, jaký máte dnes pocit, jak hodnotíte
následující oblasti života naší společnosti?"***

Pramen: STEM, Trendy 11/2007, 1281 respondentů starších 18 let

Abychom mohli odlišit, jak vnímají osmnáct let vývoje české společnosti a její současný stav různé skupiny populace, bylo vyhodnoceno 24 sledovaných oblastí jako celek. V každé z oblastí byly sloučeny kladné a záporné varianty hodnocení, poté spočten celkový skór a respondenti průzkumu rozděleni na čtyři skupiny:

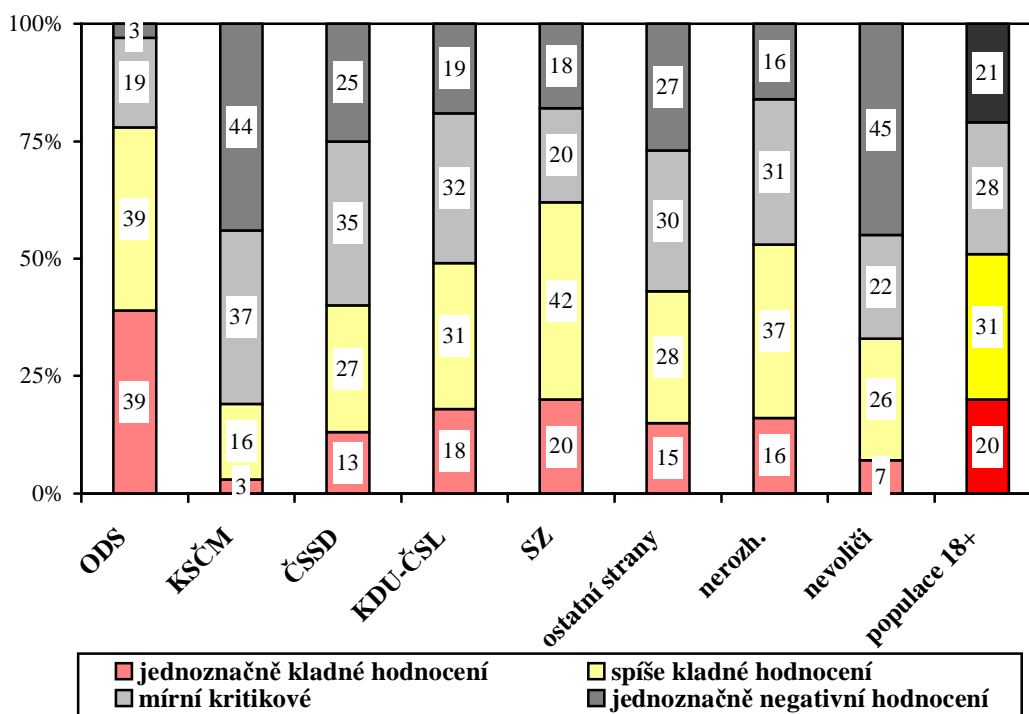
- A) jednoznační stoupepci polistopadových změn (19-24 pozitivních hodnocení) – 20 % lidí
- B) převážně spokojení s vývojem po roce 1989 (15-18 pozitivních hodnocení) – 31 % lidí
- C) mírní kritikové současných poměrů (11-14 pozitivních hodnocení) – 28 % lidí
- D) odpůrci změn po roce 1989 (0-10 pozitivních hodnocení) – 21 % lidí

(Počty kladných odpovědí pro jednotlivé skupiny byly stanoveny takto asymetricky vzhledem k tomu, že v 9 oblastech bylo příznivých hodnocení nejméně 75 % a podíl „jednoznačných odpůrců“ by byl při symetricky nastavených počtech kladně a záporně hodnocených oblastí velmi malý. Pro zajímavost – v souboru bylo 1 % lidí, kteří hodnotili všech 24 oblastí kladně, a čtyři lidé naopak ohodnotili všechny oblasti nepříznivě).

Které sociodemografické, ekonomické a politické charakteristiky mají vliv na hodnocení stavu, k němuž dospěla po osmnácti letech od roku 1989 česká společnost?

Nejsilnější dělicí čáru mezi stoupenci a odpůrci polistopadového vývoje vytváří politická orientace, ať už v obecné rovině (vlastní zařazení lidí na škálu levice – pravice) anebo v konkrétním vyjádření stranických sympatií. Za zmínku stojí kritický pohled na naši současnost u skupiny lidí, kteří si nedovedou vybrat z nabídky politických stran – jejich názory se velmi blíží názorům stoupenců KSČM.

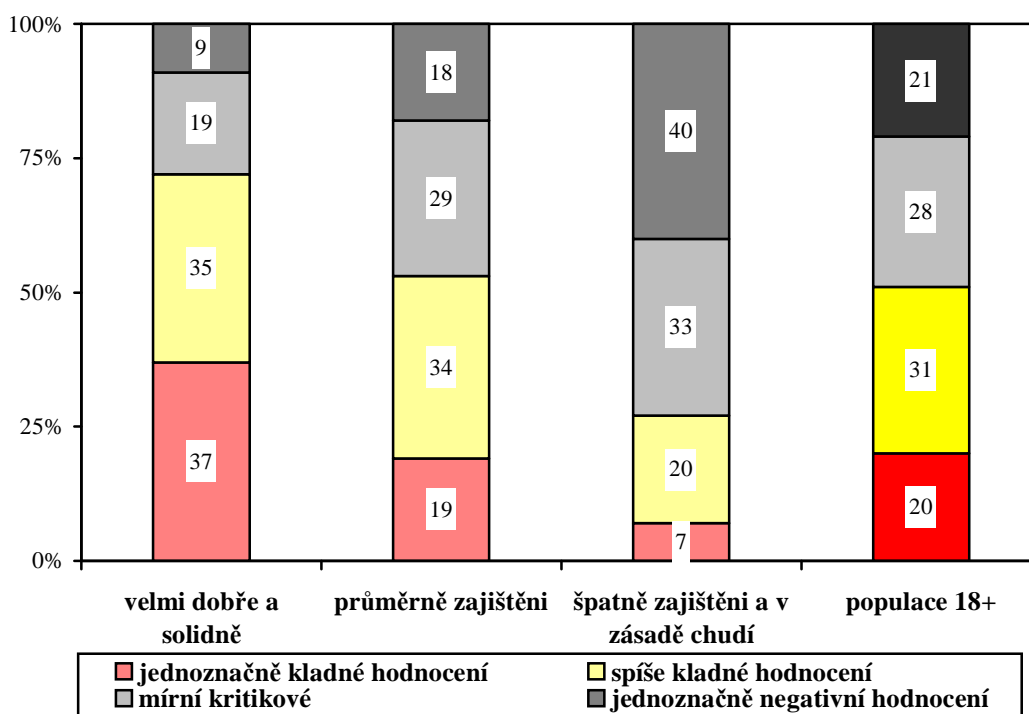
Hodnocení stavu společnosti po 18 letech od listopadu 1989
(podle politických sympatií)

Pramen: STEM, Trendy 11/2007, údaje pro KDU-ČSL, nevoliče, ostatní strany a nerozhodnuté jsou orientační

Druhou velmi silnou okolností, která štěpí populaci na ty, kteří současný stav naší společnosti vidí příznivě, a ty, podle nichž je situace po osmnácti letech vývoje k demokracii špatná, jsou materiální poměry. Lidé, kteří jsou dobře zajištěni, jsou ve velké většině stoupcem současného vývoje, lidé zajištění špatně současné poměry ve společnosti spíše kritizují.

Hodnocení stavu společnosti po 18 letech od listopadu 1989
(podle materiálního zajištění vlastní domácnosti)

Pramen: STEM, Trendy 11/2007, 1281 respondentů starších 18 let

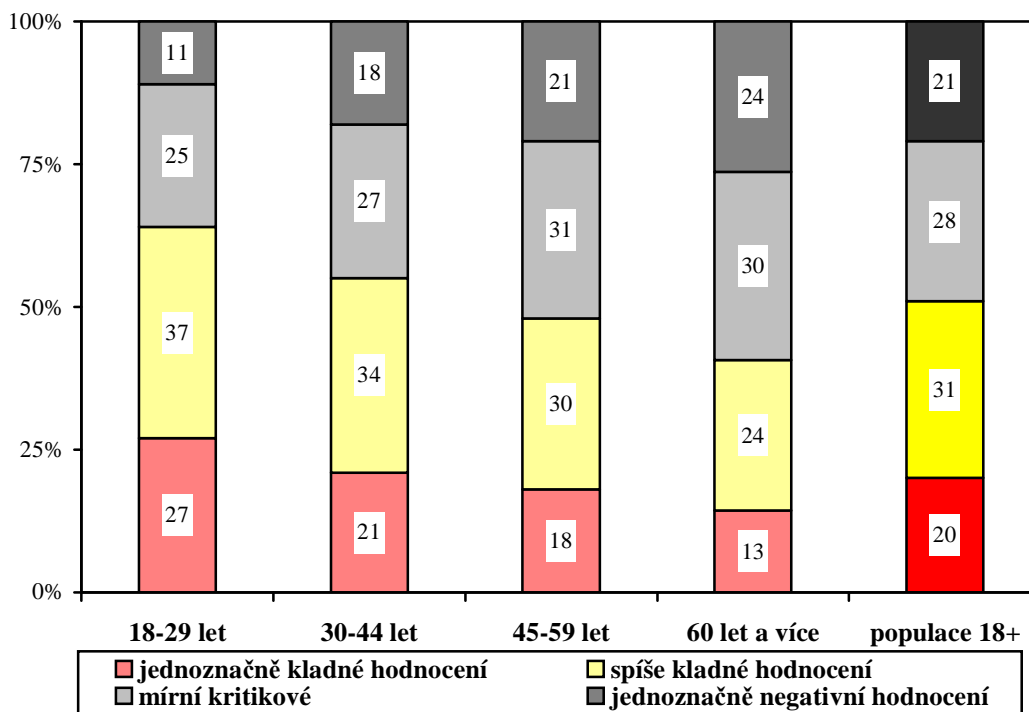
S materiálním zajištěním těsně souvisí i sociální postavení. Ze skupin v populaci početně zastoupených jsou na jednom pólu – stoupců změn a příznivě hodnotících současný stav – studenti a podnikatelé, na druhém – převážně kritiků dnešních poměrů – důchodci.

Poměrně slabším faktorem dělícím populaci v otázce hodnocení stavu společnosti po 18 letech svobodného vývoje jsou věk a ještě o něco méně diferencuje populaci naši země vzdělání. Rozdíly jsou ovšem i tak na první pohled patrné – lidé mladší a vzdělanější hodnotí různé oblasti současného stavu společnosti výrazně příznivěji než lidé s nižším vzděláním a osoby staršího věku.

V poslední době se odlišují zřetelněji než v minulosti i názory mužů a žen. Ženy jsou tradičně opatrnější, sociálně citlivější, zdá se, že se v současné době silněji obávají dalšího vývoje a inklinují ke skeptičtějšímu postoju.

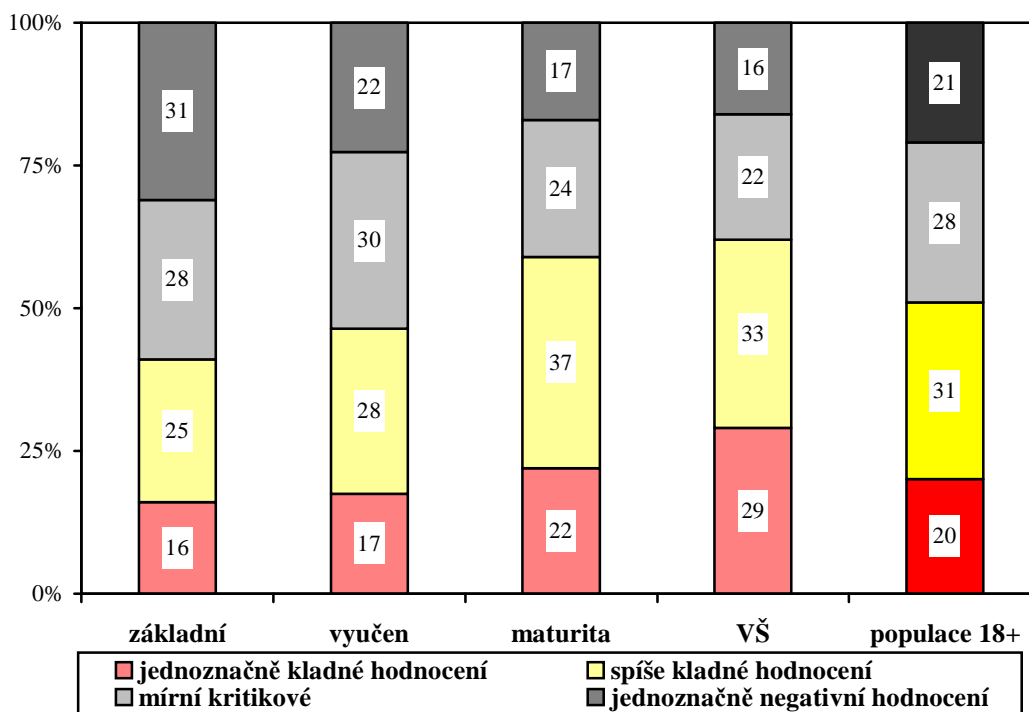
Minimální rozdíly jsou v hodnocení společnosti mezi obyvateli měst a vesnic. To dokazuje, že rozdíly mezi městy a venkovem nejsou tak dramatické.

Hodnocení stavu společnosti po 18 letech od listopadu 1989 (podle věku)

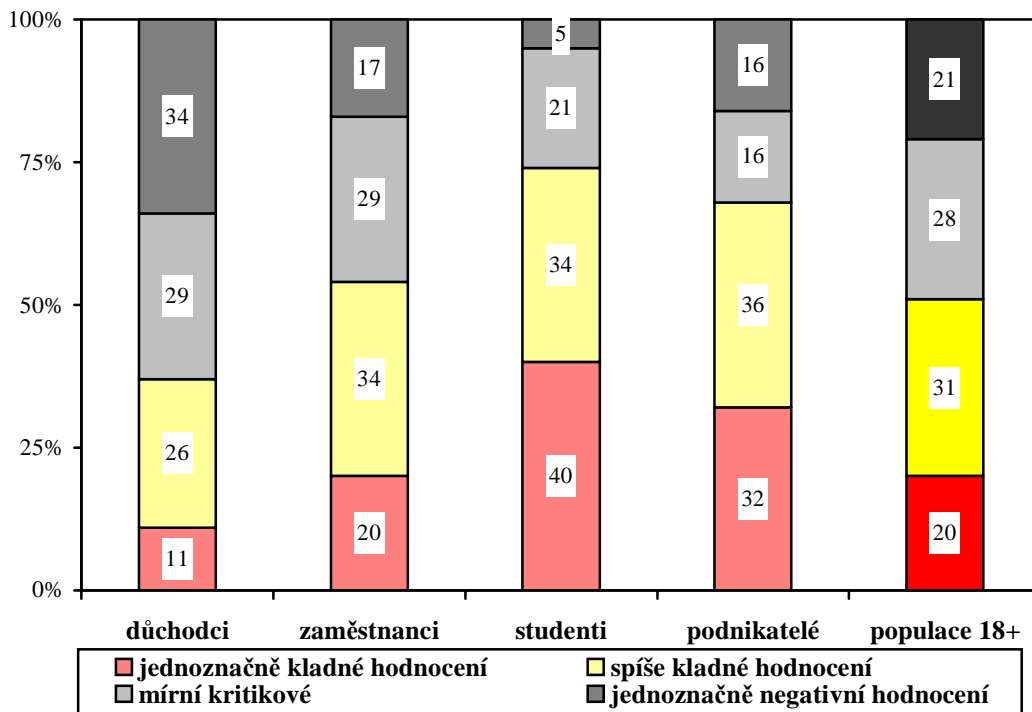
Pramen: STEM, Trendy 11/2007, 1281 respondentů starších 18 let

Hodnocení stavu společnosti po 18 letech od listopadu 1989 (podle vzdělání)

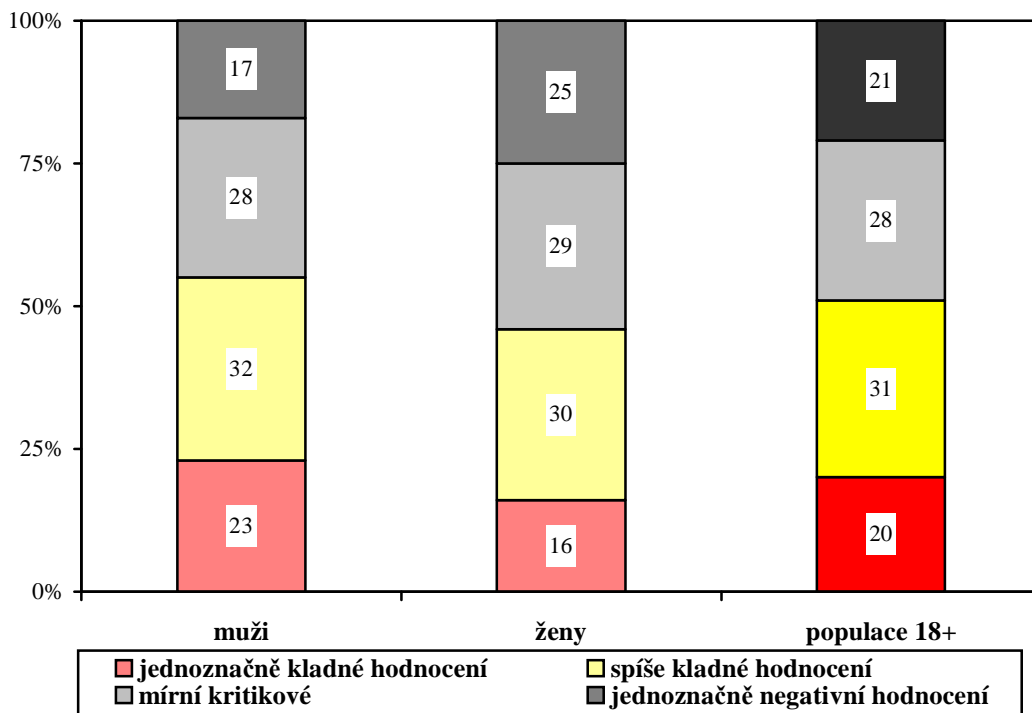
Pramen: STEM, Trendy 11/2007, 1281 respondentů starších 18 let

Hodnocení stavu společnosti po 18 letech od listopadu 1989 (vybrané sociální skupiny)

Pramen: STEM, Trendy 11/2007, 1281 respondentů starších 18 let, údaje za studenty a podnikatele jsou orientační

Hodnocení stavu společnosti po 18 letech od listopadu 1989 (muži a ženy)

Pramen: STEM, Trendy 11/2007, 1281 respondentů starších 18 let